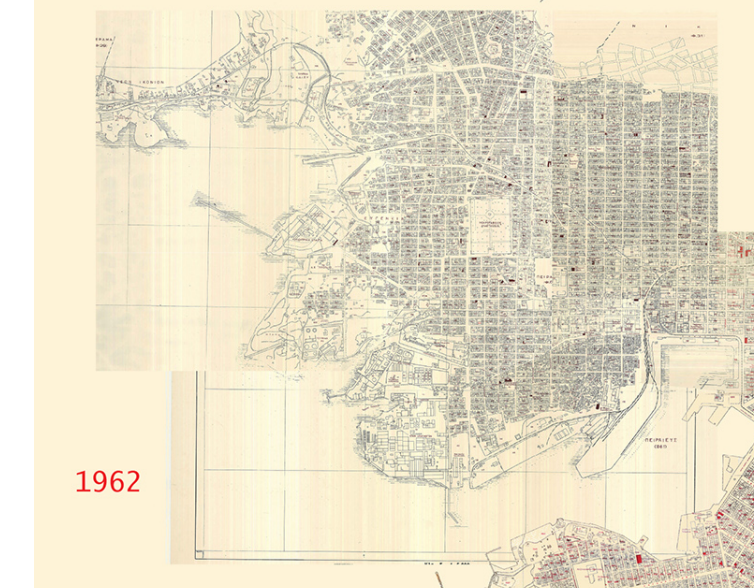

ΑΝΑΚΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΜΕΤΩΠΟ ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ-ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ

διπλωματική εργασία
ΕΜΠ, Σχολή Αρχιτεκτόνων

Χριστούλης Λεωνίδα

Ιούνιος 2015

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της διπλωματικής είναι η ανάκτηση του θαλασσίου μετώπου και γειτονικών εγκαταλελειμμένων εκτάσεων (brownfields) στο πρώην βιομηχανικό προάστιο της Δραπετσώνας-Κερατσινίου, δυτικά του κεντρικού λιμένα Πειραιά.

Προτιμήθηκε, γι αυτό το λόγο η επέμβαση σε δύο μεγάλες εκτάσεις που γειτνιάζουν με τον αστικό ιστό. Η πρώτη που τέμνεται από την νέα παραλιακή λεωφόρο Πειραιά-Σχιστού, περιέχει τον ερειπιώνα του παλιού εργοστασίου γύψου, τις παλιές αποθήκες καυσίμων της Πουρφίνα καθώς και τις λιμενικές εγκαταστάσεις (εν λειτουργία) του εργοστασίου τσιμέντου Lafarge (Ηρακλής) και γειτνιάζει, ανατολικά με το παλιό εργοστάσιο της Lafarge και δυτικά με τις κεντρικές εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού της ΕΥΔΑΠ.

Η δεύτερη περιοχή παρέμβασης είναι το παλιό ατμοηλεκτρικό εργοστάσιο της ΔΕΗ (ΑΗΣ Κερατσινίου) που βρίσκεται σε ψυχρή εφεδρεία δίπλα στον αστικό ιστό, περιέχει, δε ενδιαφέροντα μηχανολογικό εξοπλισμό.

Η κεντρική ιδέα της παρέμβασης είναι η «τοπιογένεση», και συγκεκριμένα η δημιουργία «νέας φύσης» που σμιλεύει, καλύπτει ή από-καλύπτει το τραχύ, άγονο και πετρώδες τοπίο και τον βιομηχανικό ερειπιώνα ως αναπόσπαστο στοιχείο του. Για το λόγο αυτό το υφιστάμενο ανάγλυφο μεταβάλλεται με την δημιουργία λόφων ή βυθισμάτων διαφόρων μεγεθών, εξερευνείται το ίχνος της χαμένης φυσικής ακτογραμμής και τα βιομηχανικά λείψανα αποδίδονται στον επισκέπτη, ως «τοπιακά γλυπτά» με χρήσεις αναψυχής, εκπαίδευσης ή απλώς παρατήρησης.

Με βάση αυτή τη λογική η παρέμβαση αρθρώνεται σε δύο διακριτά μέρη με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δύο εκτάσεων: ένα «φυσικό» πάρκο στον φυσικό ορμίσκο της Δραπετσώνας και ένα «αστικό» πάρκο στον ΑΗΣ Κερατσινίου με μουσείο ηλεκτρικής ενέργειας. Η παρέμβαση συμπληρώνεται με τις αναγκαίες πολεοδομικές παρεμβάσεις στον αστικό ιστό.

ABSTRACT

In this project we try to recover the waterfront and the adjacent brownfields in the post-industrial suburb of Drapetsona-Keratsini, west of Piraeus main port.

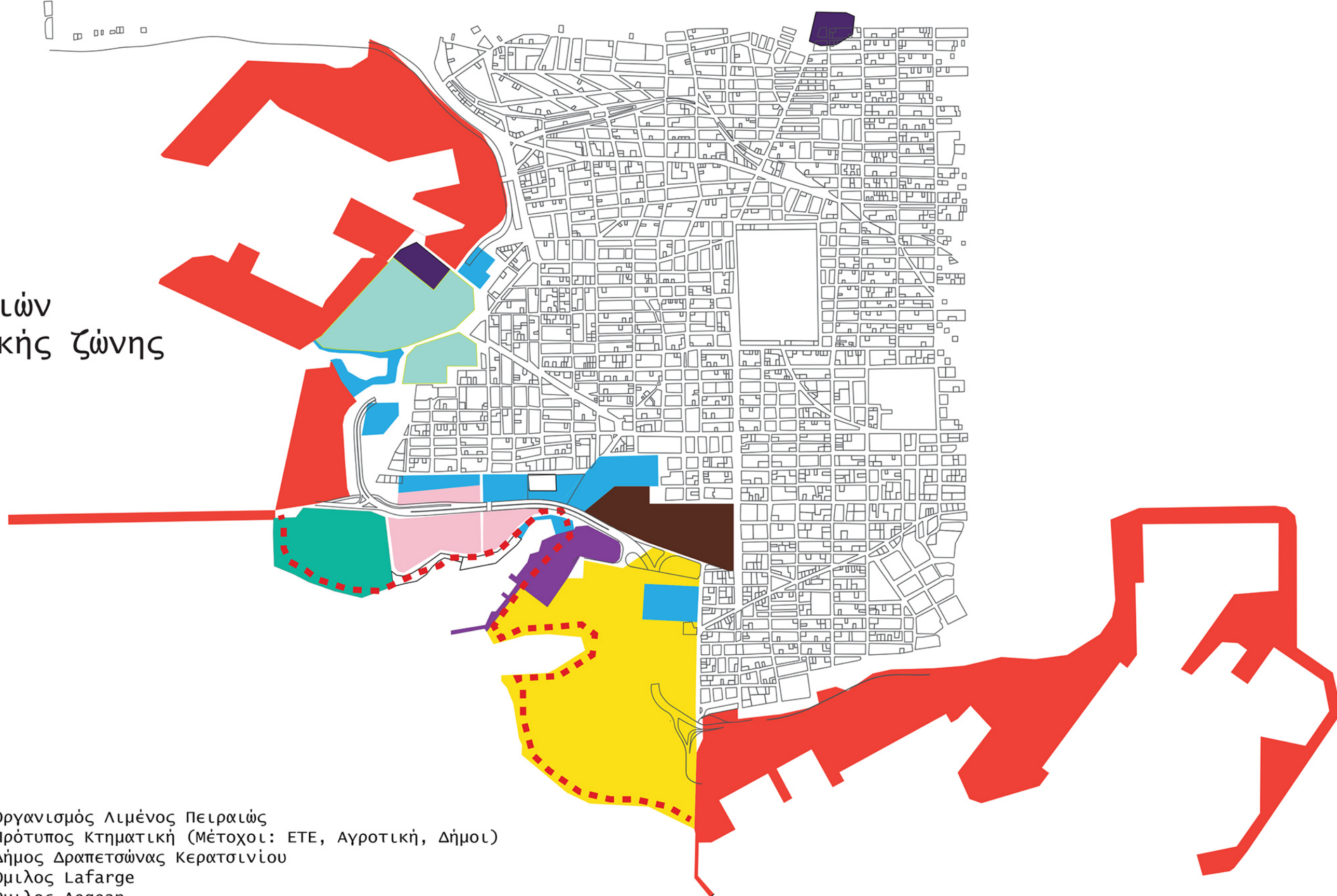
To achieve this, we operated on two vast areas, next to the residential area. The first one, divided by the newly Piraeus-Schisto avenue, includes the remains of the old gypsum factory, the abandoned fuel tanks of Purfina, the port installations of the nearby cement factory Lafarge (Herakles) and neighbors the aforementioned cement factory (east) and the main biological wastewater treatment installations of EYDAP.

The second area is the old steam power plant of DEH, which is kept in cold redundancy and contains interesting mechanical equipment.

The leitmotif of the project is “topiogenesis”, the making of “new nature” by chiseling, concealing or revealing the rugged, barren landscape and the industrial remains as an integral element of it. For this, we transform the existing landscape by creating hills of various sizes or digging, we look into the hidden natural coastline and the industrial ruins, seen as “landscape sculptures”, can now be accessed by the visitor for leisure and education purposes, or just for observation.

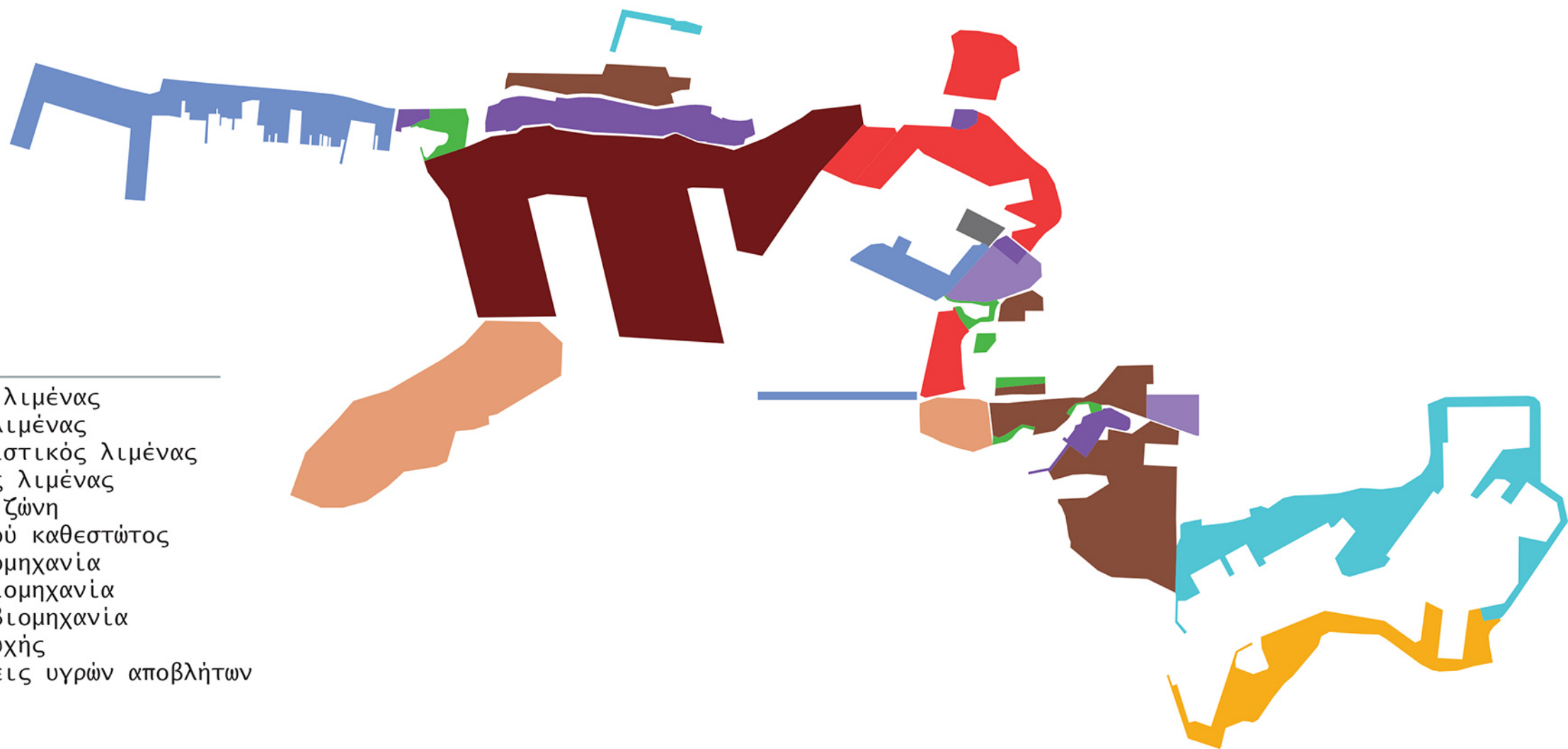
Thus, the operation is articulated in two separate parts in accordance with the special characteristics of those two fields; One “nature” park in the natural cove of Drapetsona and a “urban” park in the former power plant with a electric energy museum, along with the necessary urban operations in the neighboring residential area.

χάρτης ιδιοκτησιών λιμενοβιομηχανικής ζώνης

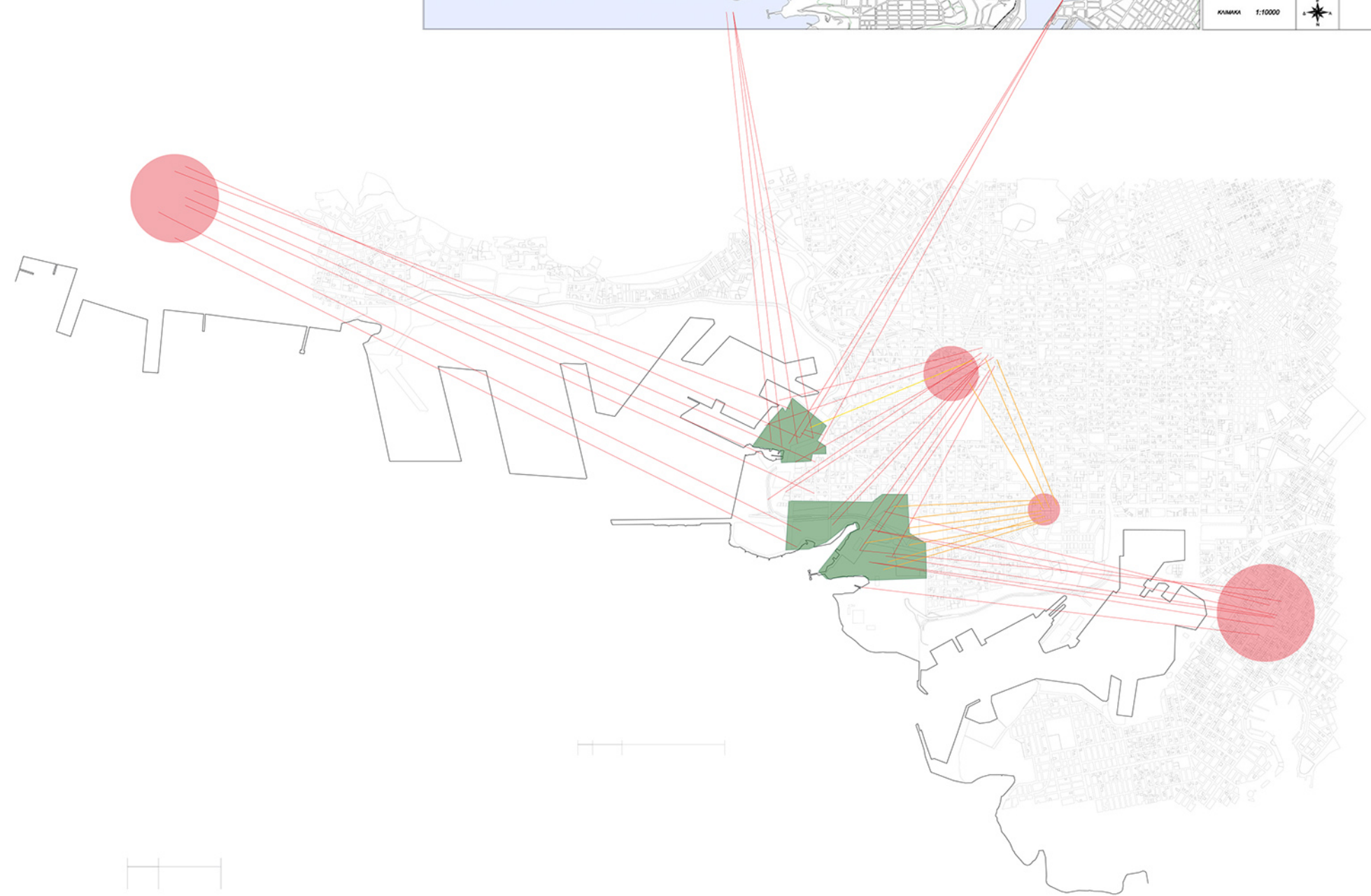
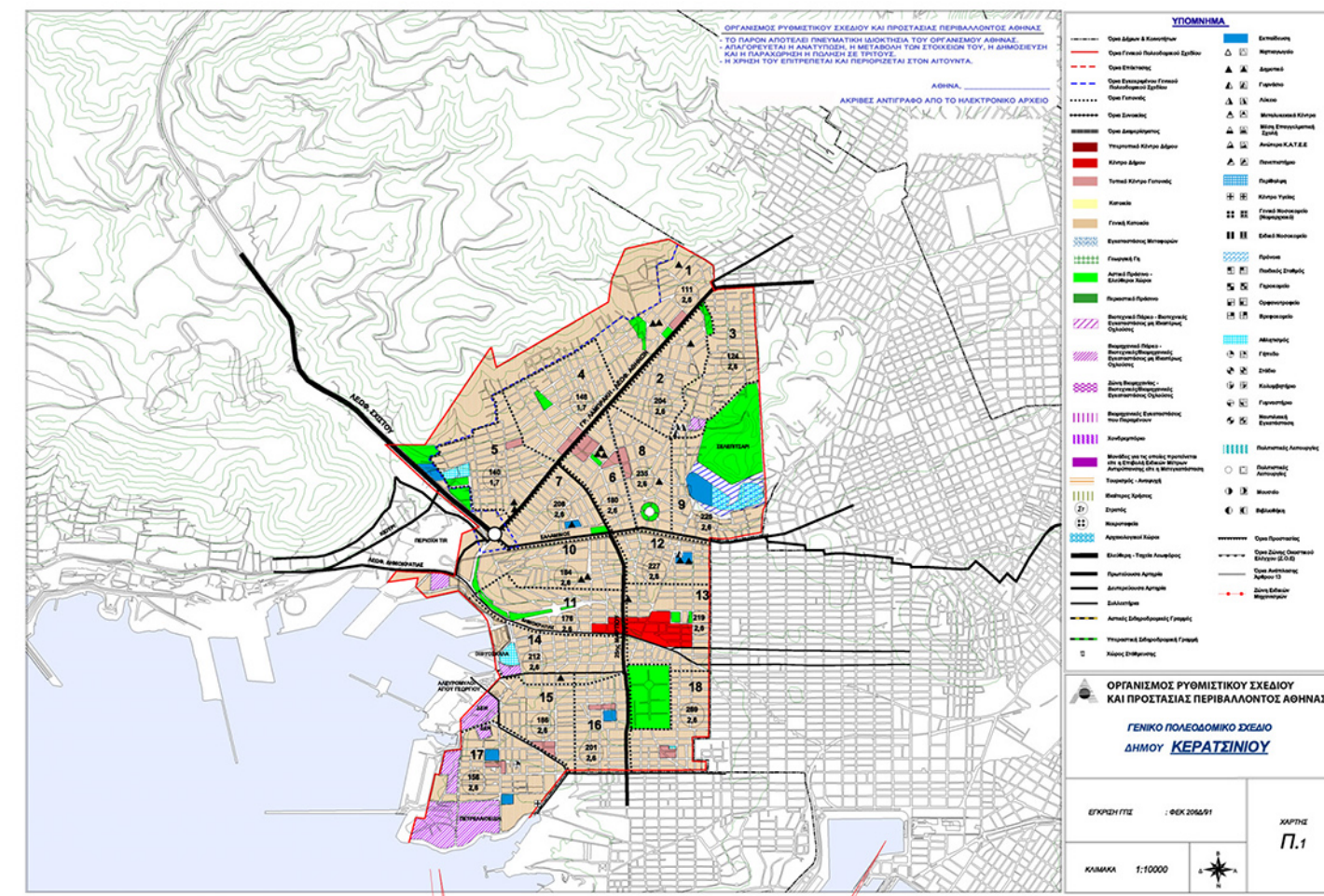
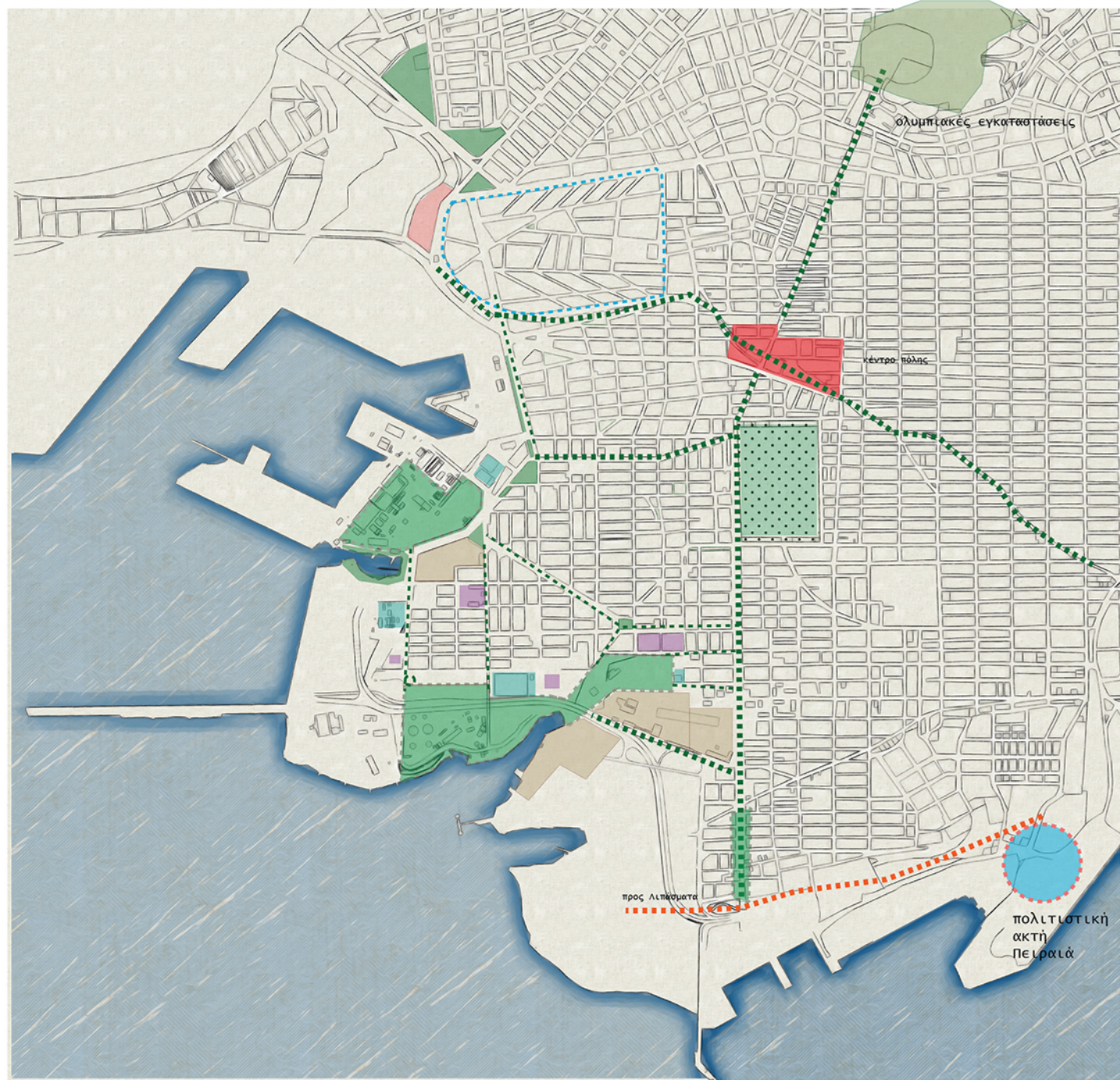
- Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς
- Πρότυπος Κτηματική (Μέτοχοι: ΕΤΕ, Αγροτική, Δήμοι)
- Δήμος Δραπετσώνας Κερατσινίου
- Όμιλος Lafarge
- Όμιλος Aegean
- ΔΕΗ
- ΕΥΔΑΠ
- Μύλοι Λούλη
- Αδιευκρίνιστο καθεστώς
ζώνη κυριότητας ΟΛΠ

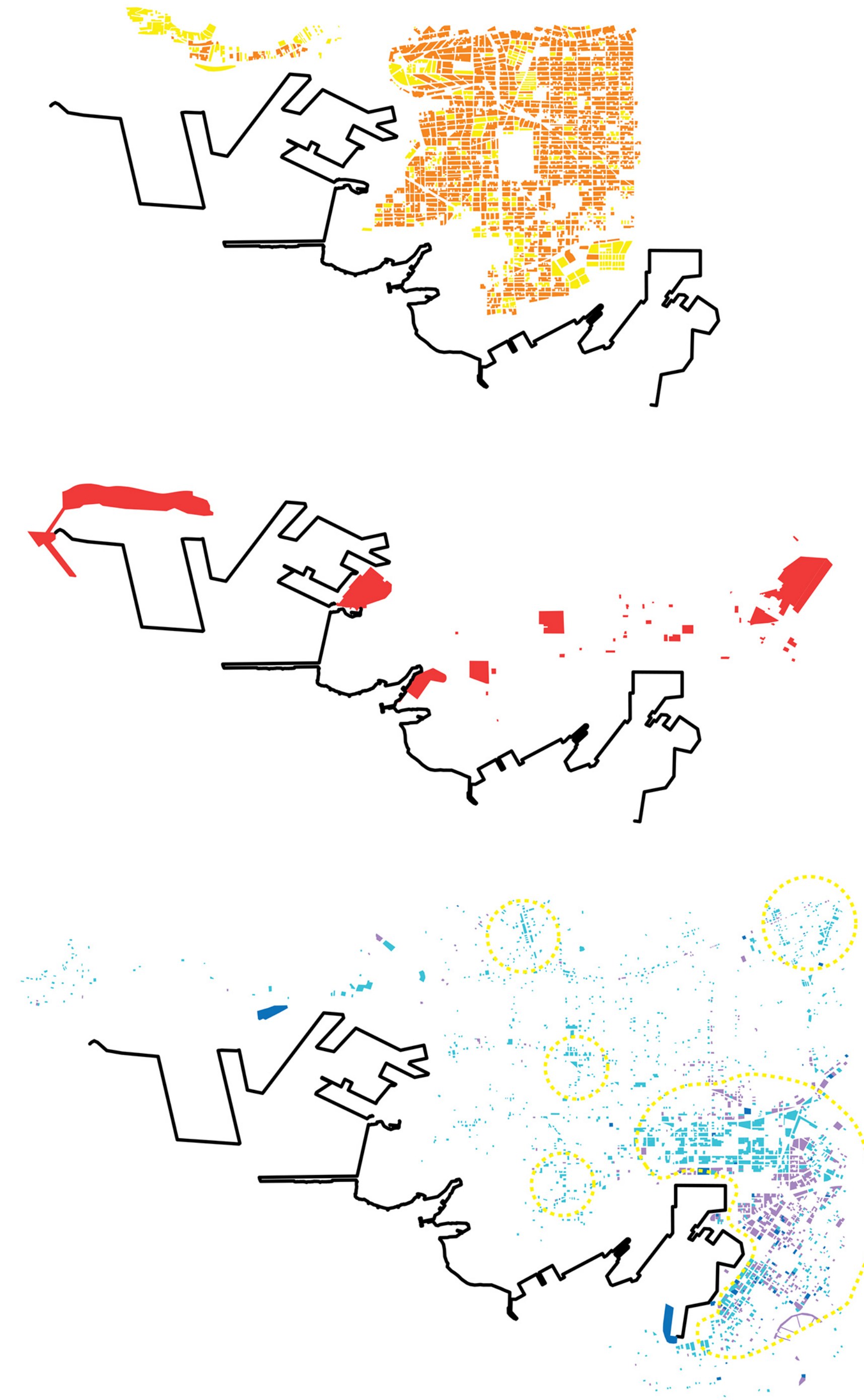
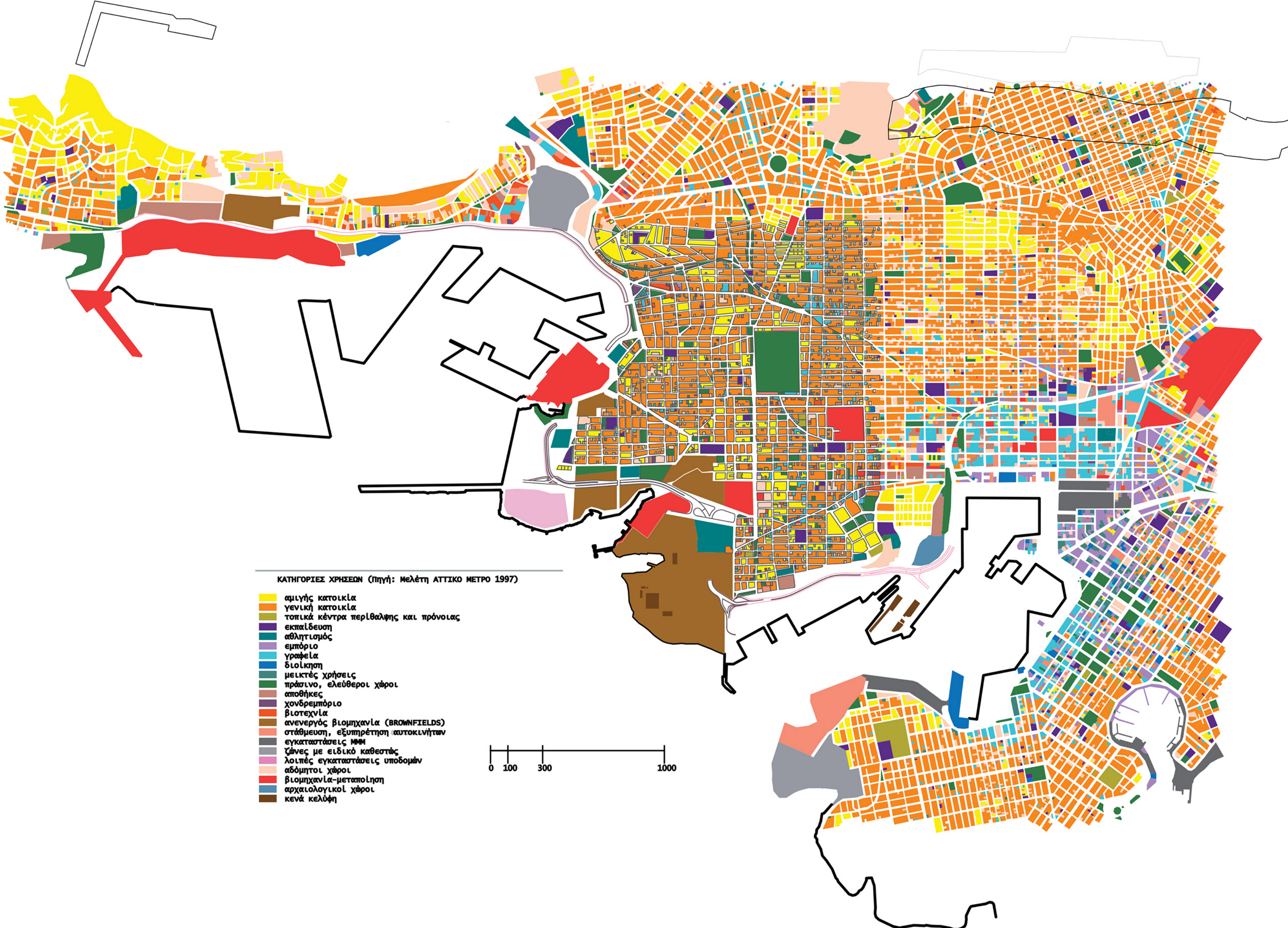
σημερινή δραστηριότητα λιμενοβιομηχανικής ζώνης

- επιβατικός λιμένας
- εμπορικός λιμένας
- διαμετακομιστικός λιμένας
- τουριστικός λιμένας
- ναυπ/στική ζώνη
- ζώνη ειδικού καθεστώτος
- ενεργός βιομηχανία
- φθίνουσα βιομηχανία
- ανενεργός βιομηχανία
- χώροι αναψυχής
- εγκαταστάσεις υγρών αποβλήτων

πολεοδομικό σενάριο

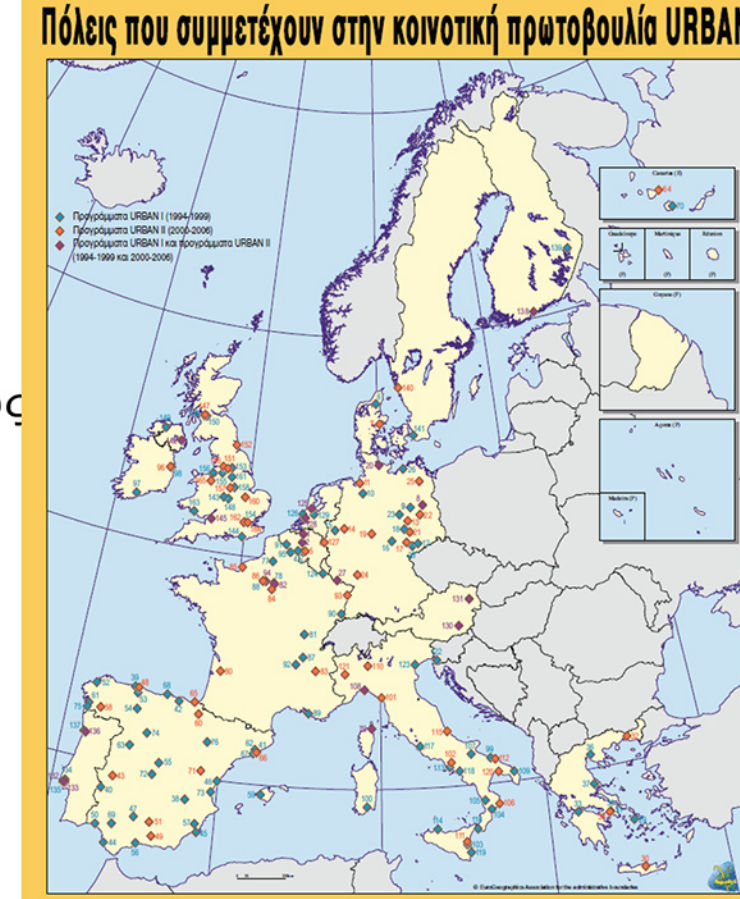

χάρτες χρήσεων γης

ΤΟ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ URBAN Κερατσινίου-Δραπετσώνας

- θεσπίζεται το 1994 από την Ε.Ε
- περιέλαβε 118 πόλεις σε όλη την Ευρώπη επηρεάζοντας 3 εκατομμύρια κατοίκους
- η πλειοψηφία των πόλεων ήταν άνω των 100.000 κατοίκων (86%)
- απέβλεπε κυρίως στις περιφερειακές αστικές περιοχές (38% των προγραμμάτων) και στις περιοχές εσωτερικών πόλεων (32%).
- Τα ιστορικά κέντρα πόλεων αποτελούσαν το 19% των περιοχών προγράμματος και 12% επιδόθηκε στις γειτονιές με "μικτά" χαρακτηριστικά
- Έμφαση στη «γειτονιά» και στη μικρομεσαία επιχείρηση
- Το 2000 θεσπίζεται νέος γύρος (URBAN II)

Στον ελληνικό χώρο το πρόγραμμα URBAN εφαρμόζεται σε δύο περιόδους (1994-1999) και 2000-2006.

Στην πρώτη φάση (URBAN I) συμμετέχουν, εκτός από την Δραπετσώνα-Κερατσίνι, τέσσερις δήμοι της Δυτικής Θεσσαλονίκης, ο Βόλος, η Πάτρα, η Ερμούπολη και το Περίστει Αττικής.

Στην δεύτερη φάση (URBAN II) συμμετέχουν το Πέραμα Αττικής, η Κομοτηνή και το Ηράκλειο Κρήτης.

- Μέτρο 1 : Ενίσχυση Οικονομικής Βάσης
- Μέτρο 2 : Ενίσχυση Επενδύσεων
- Μέτρο 3 : Στήριξη Απασχόλησης και Ενίσχυσης Κοινωνικής Συνοχής
- Μέτρο 4 : **Αστικό Περιβάλλον και Υποδομές**

-αξιοποίηση πετροχημικού συγκροτήματος ΝΑΦΘΑ

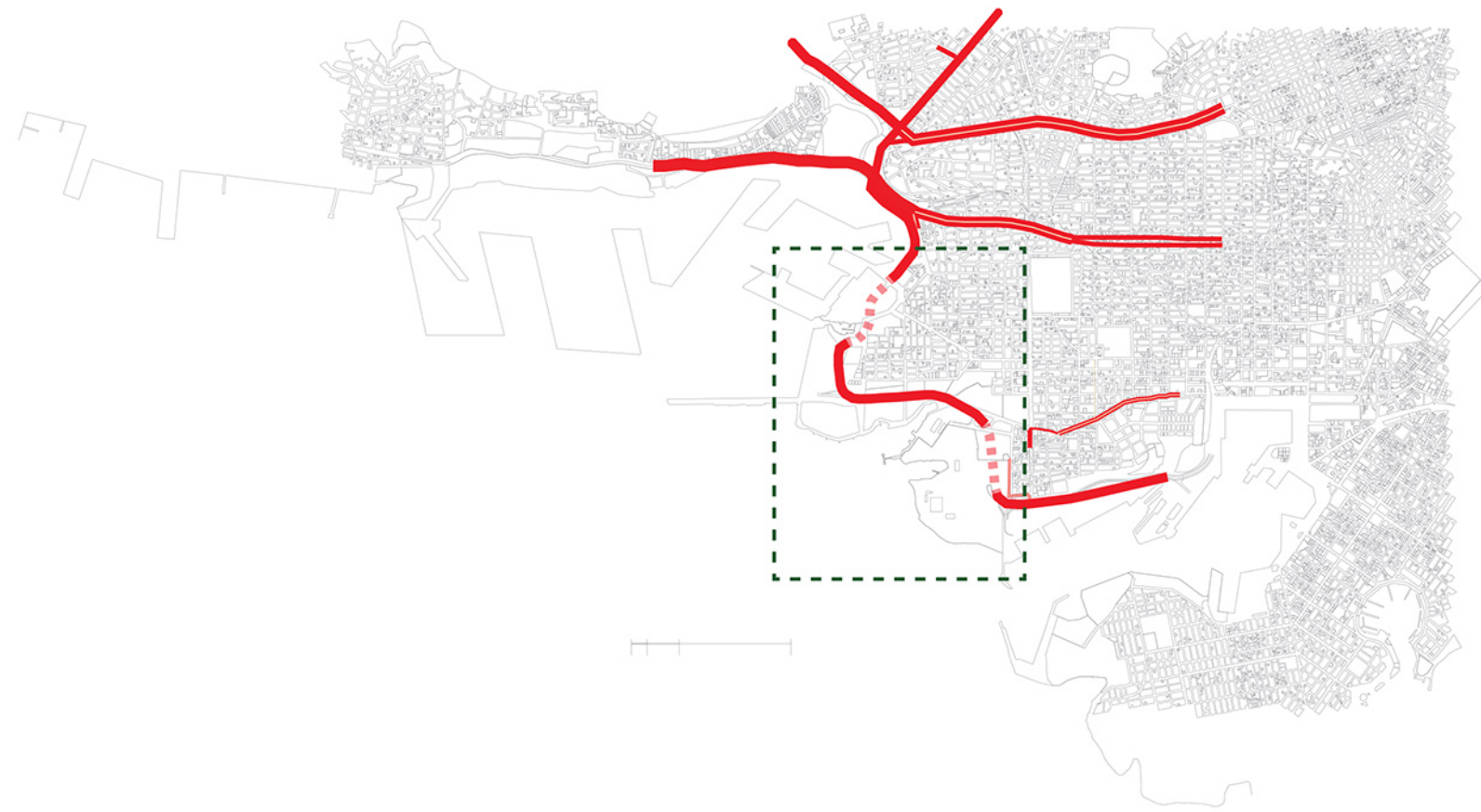
--ανάπλαση παλιάς γραμμής τραμ

---Ενοποίηση χώρων πρασίνου της οδού 25ης Μαρτίου με την Παραλιακή Ζώνη

χάρτης κυκλοφορίας

το λιμάνι

Το ξεκίνημα

Από το 1880 ο Πειραιάς έχει πάρει τα σκήπτρα από την Ερμούπολη της Σύρου. Στις 16 Μαρτίου 1924 γίνονται τα εγκαίνια ενάρξεως των μεγάλων έργων του λιμανιού,

1930

το σιλό-δεξαμενές

Εγκαίνια Σιταποθήκης (Σιλό) του λιμανιού και των μόνιμων δεξαμενών.

1944

η ανοικοδόμηση

Ξεκινά μεγαλόπνοο σχέδιο ανοικοδόμησης του κεντρικού λιμένος υπό τον Δημοσθένη Πίππα, καθηγητή λιμενολογίας στο ΕΜΠ. Πρώτη επέκταση του λιμένος προς τη Δραπετσώνα

1959

το "Μανχάτταν"

το καθεστώς της 21ης Απριλίου ξεκινά ένα μεγαλεπήβολο πλάνο ανάπλασης της παραλιμενίας αστικής ζώνης, το οποίο δεν ολοκληρώνεται. Κατεδαφίζεται το ιστορικό κτίριο του Δημαρχείου (Ρολόι)

+

1978

το λιμάνι στη νέα εποχή

Συνεχίζονται τα έργα στο Ικόνιο και ξεκινά το πλάνο του ΟΛΠ για τον πλήρη διαχωρισμό επιβατηγού και εμπορικού λιμένα. Συγχρόνως γίνονται προμελέτες Ο.Λ.Π., ΟΣΕ για τη σιδηροδρομική σύνδεση μέσω Σχιστού - θριασίου

1999

η Cosco

Ο ΟΛΠ ΑΕ υπογράφει συμφωνία παραχώρησης του προβλήτα 2 & 3 με την Cosco Pacific

2011

1924

Ο ΟΛΠ

Η ραγδαία εξέλιξη του λιμανιού επιβάλλει την ίδρυση, με βάση τον νόμο 4748, αυτόνομου οργανισμού διοίκησης του λιμανιού του "οργανισμού λιμένος Πειραιώς" (Ο.Λ.Π.)

1937

η καταστροφή

Οι Γερμανοί κατακτητές, αποχωρώντας, ανατινάσσουν τα κρηπιδώματα και τις εγκαταστάσεις του λιμανιού. Λίγους μήνες νωρίτερα ο Πειραιάς είχε βομβαρδιστεί ανηλεώς από τη συμμαχική αεροπορία με 3000 νεκρούς προκαλώντας ανυπολόγιστες ζημιές στις υποδομές, τη βιομηχανία και τον αστικό ιστό. Ο Πειραιάς δεν θα ανακάμψει οικονομικά από τότε.

1953

η επέκταση

Ξεκινά η κατασκευή του πρώτου Ναυτικού Επιβατικού Σταθμού και δύο μεγάλων αποθηκών. Ξεκινά η κατασκευή του εμπορικού λιμένος (λιμνή Ηρακλέους) στον Αγ. Γεωργίου Κερατσινίου

1968

εκσυγχρονισμός

Ξεκινά με αρκετά μεγάλη καθυστέρηση για τα διεθνή δεδομένα η κατασκευή Σταθμού Εμπορευματοκιβωτίων. (Container Terminal) στο Ικόνιο Περάματος και στην Ακτή Βασιλειάδη.

1995

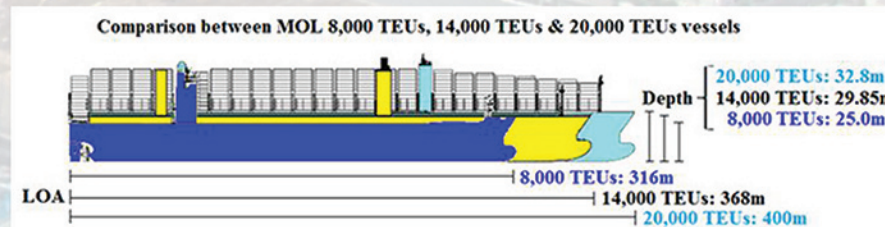
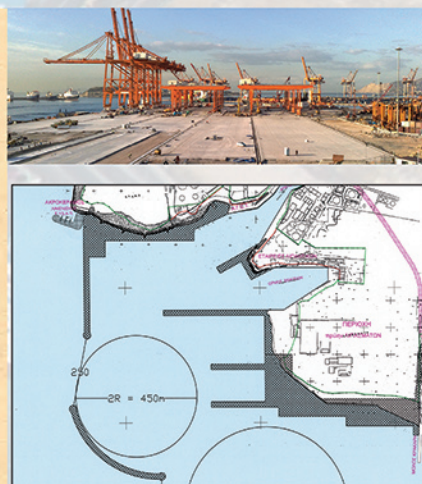
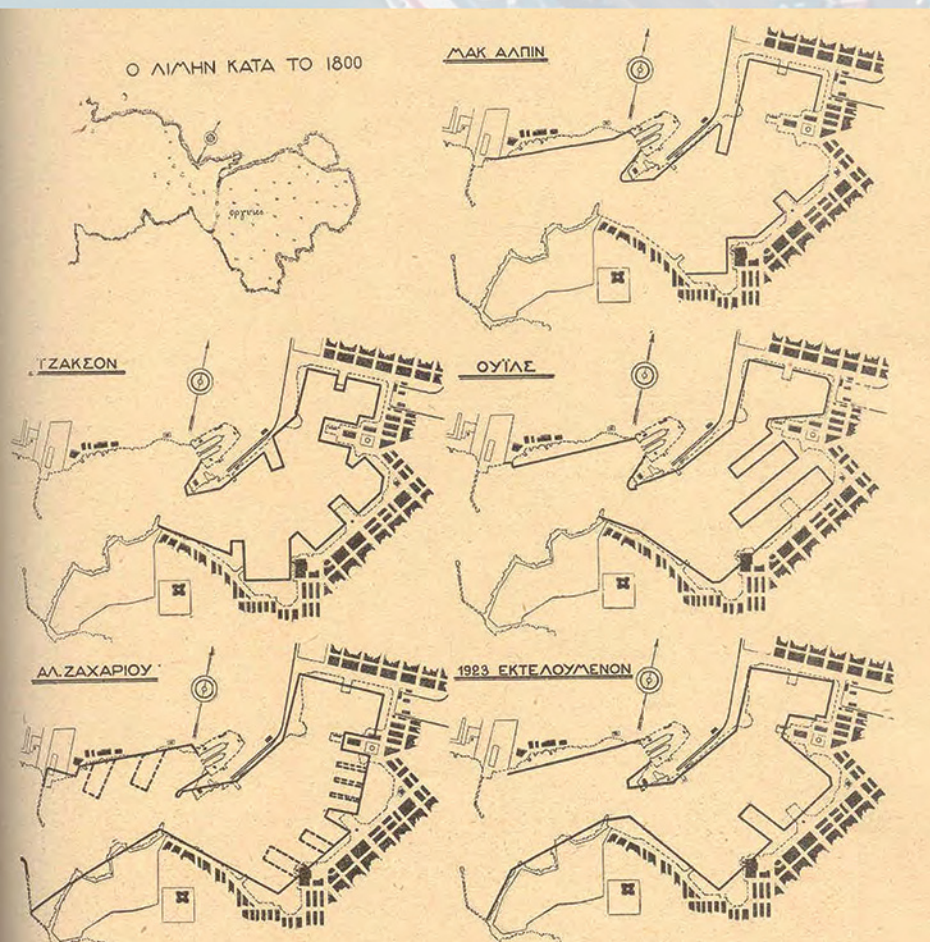
το "ανοίγμα στις αγορές"

Η κυβέρνηση με νόμο αποφασίζει να μετατρέψει τον ΟΛΠ, σε ΑΕ περιορίζοντας δραστικά την παρουσία του Δημοσίου στη μετοχική σύνθεση

2007

ιδιωτικοποίηση ή κρατικοποίηση από άλλο κράτος

Οι Δανειστές και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αξιώνουν την παραχώρηση των μετοχών του Δημοσίου στο ΤΑΙΠΕΔ με σκοπό την πλήρη ιδιωτικοποίηση, όπως και για όλες τις υποκρατικό έλεγχο ΑΕ.

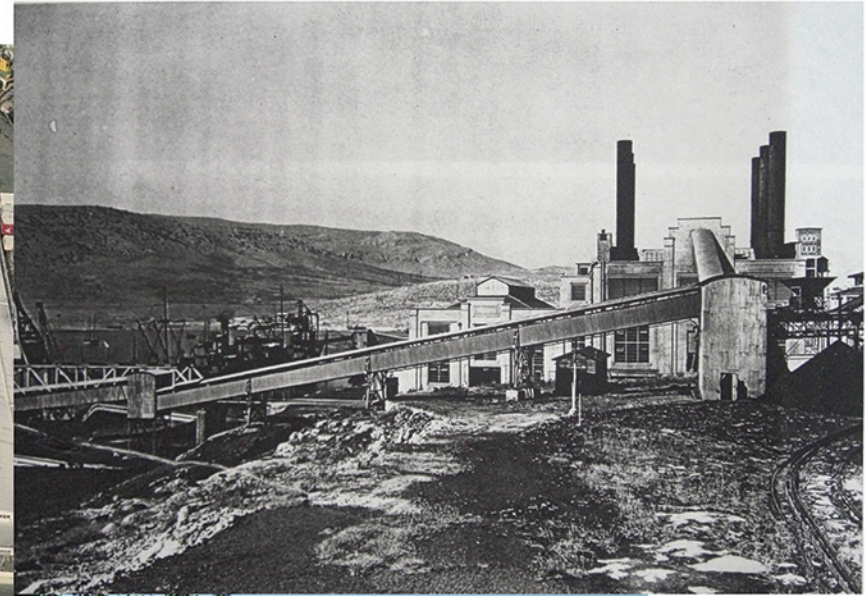
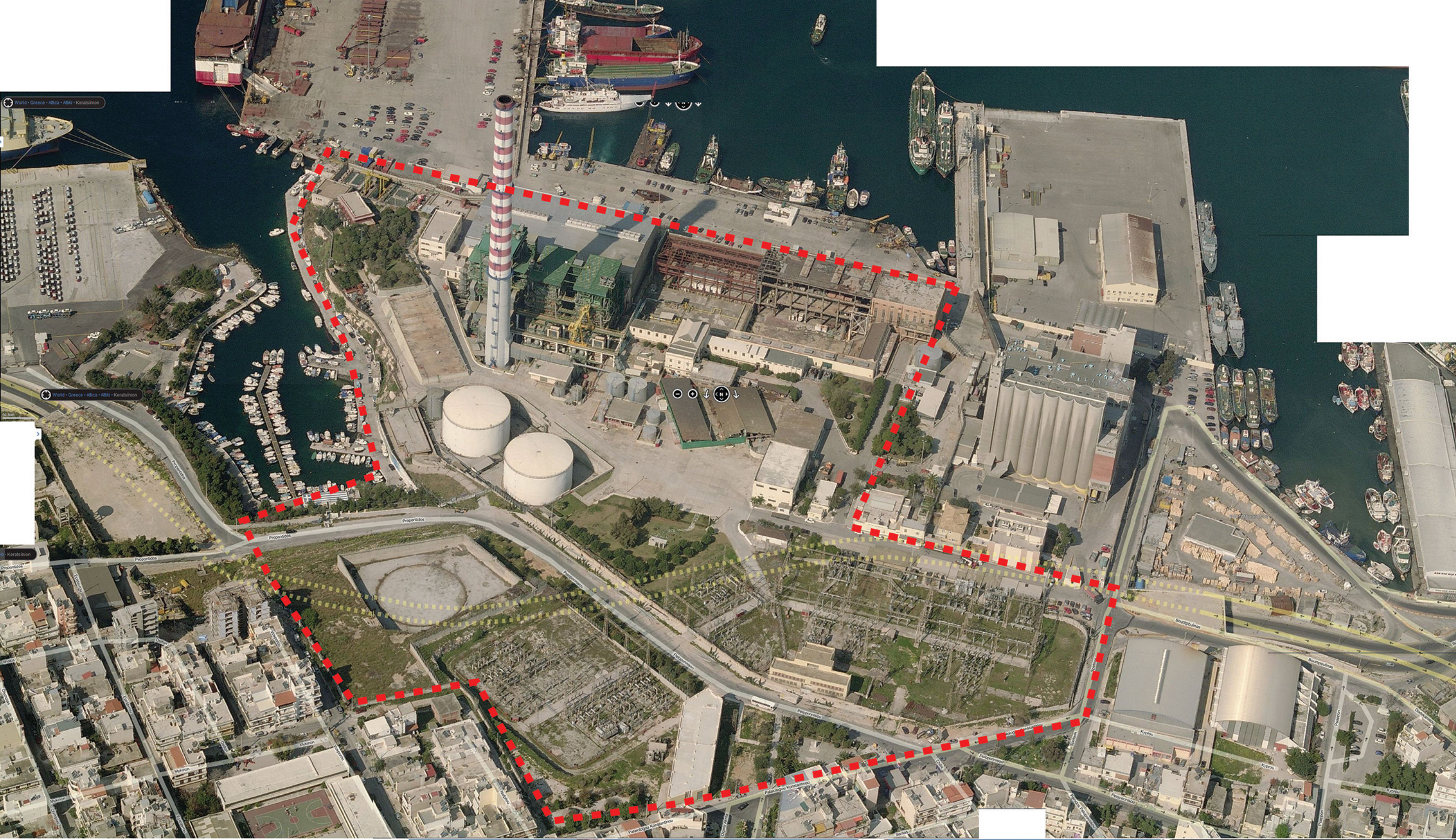

Γενικό τοπογραφικό

1:2000

- ίχνος φυσικής ακτογραμμής
- ενεργά βιομηχανικά κελύφη
- ανενεργά βιομηχανικά κελύφη
- πράσινο
- πρόγραμμα ανάπλασης URBAN

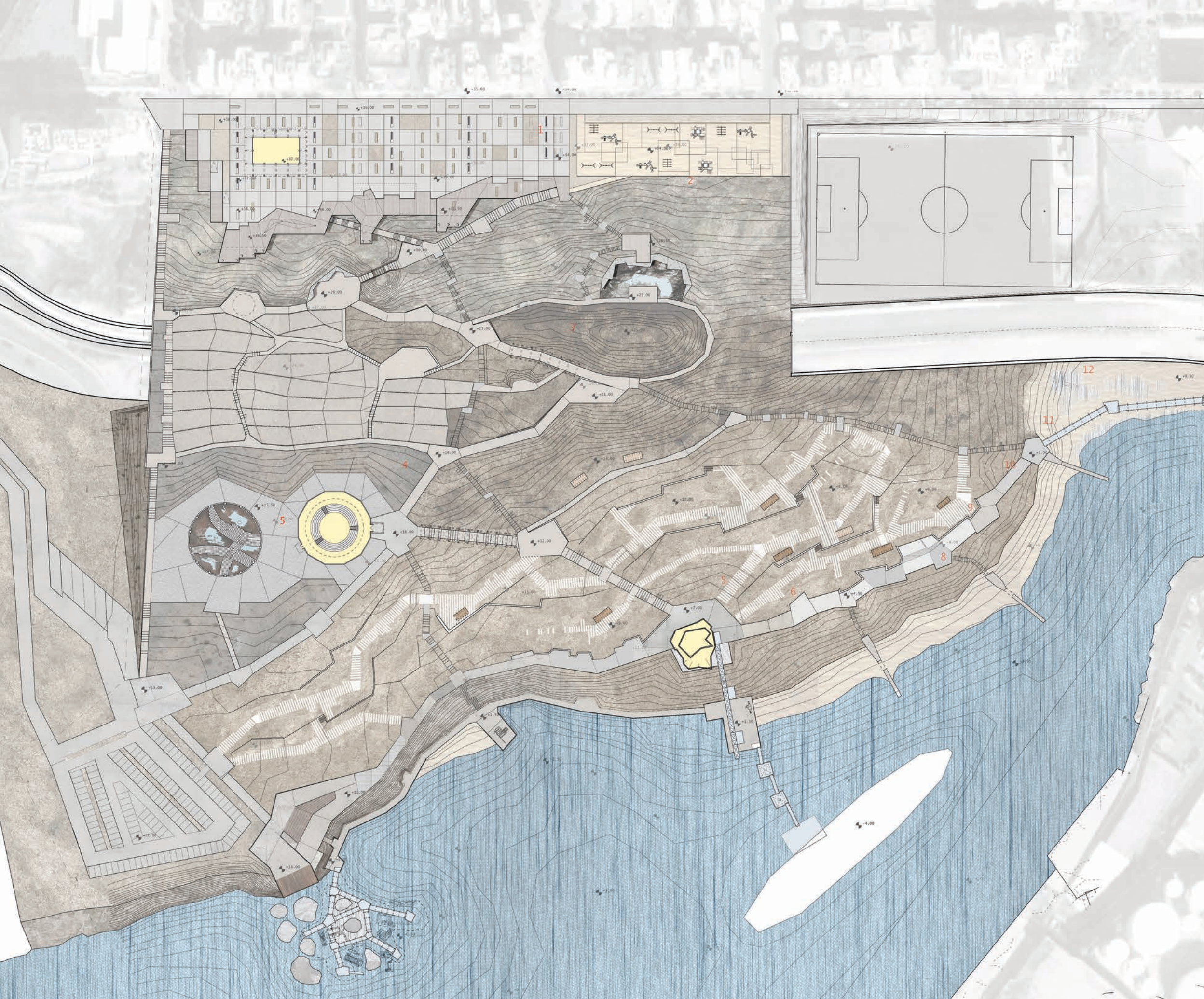

σχέδιο γενικής διάταξης
ΑΗΣ 1:500

1. πωρόλιθος Portland

2. ακτίτης λίθος

3. λατερίτης (κόκκινο οξείδιο σιδήρου)

4. γη με μαγνητικό οξείδιο σιδήρου

5. σκούρο γκρι χαλίκι

6. μπετόν με στρώσεις

7. κλίνκερ

8. ποζολάνη

9. μπετόν με πλάκες πωρόλιθου

10. ακατέργαστος δολομίτης

11. μπετόν με οξειδωμένο εμφανή

12. γκρι άμμος (με πρόσμειξη οξειδίων)

σχέδιο γενικής διάταξης
Δεξαμενών 1:500